

УДК 7.012:766

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/74-2-15>**Оксана ПІДДУБНА,***orcid.org/0000-0002-5937-0677**кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(Житомир, Україна) oksana-poddubnaja00@ukr.net***Анатолій МАКСИМЧУК,***orcid.org/0000-0001-8588-0999**старший викладач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(Житомир, Україна) maksimchuk19761111@gmail.com***Тетяна ПЕТУХОВА,***orcid.org/0000-0001-5300-0539**кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дизайну
Міжнародного гуманітарного університету
(Одеса, Україна) tetovanka@gmail.com*

СУЧАСНИЙ ГРАФІЧНИЙ ДИЗАЙН ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ

У статті розглядаються особливості сучасного графічного дизайну. Зазначено, що в сучасному світі графічний дизайн є одним із універсальних видів мистецтва, який супроводжує життєдіяльність людини. На сьогоднішній день графічний дизайн є засобом формування візуального контенту, адже саме візуалізація інформації є головним атрибутом графічного дизайну. Визначено, що графічний дизайн – це художньо-проектна діяльність, основним засобом якої є графіка. Мета цієї діяльності – візуалізація інформації, призначена для масового поширення за допомогою поліграфії, кіно, телебачення, а також створення графічних елементів для промислових виробів і предметного середовища. Розглянуто основні завдання сучасного графічного дизайну, а саме: створення єдиної системи знаків; розробку фірмових стилів; створення цілісного візуального образу для різних галузей промисловості; оновлення зорового змісту навчальних посібників; створення візуальних концепцій для масштабних подій та виставок. Окреслено основні функції сучасного графічного дизайну: інформативну функцію; інтерактивну функцію; функцію афіліації; регулятивну функцію; експресивну функцію; естетичну функцію. Визначено основні тренди у сучасному графічному дизайні: сюрреалістичні та абстрактні ілюстрації; неоморфізм; тонка геометрія; анімація та Gif; мінімалізм; стиль вуличного мистецтва. Звернуто увагу на те, що сучасний графічний дизайн має складну природу, що передбачає як активне використання новітніх технологій, так і певний відхід від них у бік «hand made»-трендів. Акцентовано увагу на тому, що різні форми сучасного графічного дизайну впливають на різні складові людської свідомості та поведінки, але найважливішим є їхній вплив на індивідуальну систему цінностей людини, роблячи переконливу інформацію невід'ємною частиною цієї системи. Зроблено висновок про те, що поєднання особливостей поточного етапу розвитку сучасного графічного дизайну, розширення творчих і концептуальних аспектів цієї діяльності та поява нових важливих соціальних завдань вимагають поєднання досвіду професіоналів різних напрямів дизайну, інтеграції концептуальних і художніх аспектів при розробці графічних моделей для вирішення технічних і творчих завдань.

Ключові слова: сучасний графічний дизайн, художньо-проектна діяльність, художній дизайн, інновації.

Oksana PIDDUBNA,

orcid.org/0000-0002-5937-0677

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor;
Head of the Department of Fine Arts and Design
Zhytomyr Ivan Franko State University
(Zhytomyr, Ukraine) oksana-poddubnaja00@ukr.net*

Anatolii MAKSYMCHUK,

orcid.org/0000-0001-8588-0999

*Senior Lecturer at the Department of Fine Arts and Design
Zhytomyr Ivan Franko State University
(Zhytomyr, Ukraine) maksimchuk19761111@gmail.com*

Tetiana PETUKHOVA,

orcid.org/0000-0001-5300-0539

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor;
Associate Professor at the Department of Design
International Humanitarian University
(Odesa, Ukraine) tetovanka@gmail.com*

MODERN GRAPHIC DESIGN AND ITS FEATURES

The article discusses the features of modern graphic design. It is noted that in the modern world, graphic design is one of the universal art forms that accompanies human life. Today, graphic design is a means of forming visual content, since it is the visualization of information that is the main attribute of graphic design. It is determined that graphic design is an artistic and design activity, the main means of which is graphics. The purpose of this activity is the visualization of information intended for mass distribution through printing, cinema, television, as well as the creation of graphic elements for industrial products and the built environment. The main tasks of modern graphic design are considered, namely: creation of a unified system of signs; development of corporate identities; creation of a holistic visual image for various industries; updating the visual content of textbooks; creation of visual concepts for large-scale events and exhibitions. The main functions of modern graphic design are outlined: informative function; interactive function; function of affiliation; regulatory function; expressive function; aesthetic function. The main trends in contemporary graphic design are identified: surreal and abstract illustrations; neomorphism; subtle geometry; animation and Gif; minimalism; street art style. It is emphasized that modern graphic design has a complex nature, which involves both the active use of the latest technologies and a certain departure from them towards «hand made» trends. The author emphasizes that various forms of modern graphic design affect various components of human consciousness and behavior, but the most important is their impact on the individual human value system, making convincing information an integral part of this system. It is concluded that the combination of features of the current stage of development of modern graphic design, the expansion of creative and conceptual aspects of this activity and the emergence of new important social tasks require a combination of experience of professionals from different areas of design, integration of conceptual and artistic aspects in the development of graphic models for solving technical and creative tasks.

Key words: *modern graphic design, artistic project activity, artistic design, innovations.*

Постановка проблеми. В сучасному світі графічний дизайн є одним із універсальних видів мистецтва, який супроводжує життєдіяльність людини. Графічний дизайн присутній у всьому: в рекламі, в книжках, на упаковках продуктів харчування та засобів щоденного вжитку, у фотографіях тощо. Від моменту появи графічного дизайну пройшли сотні років, але з кожним роком графічний дизайн кардинально змінюється та удосконалюється.

На сьогоднішній день графічний дизайн є засобом формування візуального контенту, адже саме візуалізація інформації є головним атрибутом графічного дизайну.

Сучасні світові дизайнерські процеси мають дві основні та протилежні за своєю суттю тенденції розвитку: інтегративний рух до глобаліза-

ційно-орієнтованого дизайну та навпаки диференційований рух до регіонально-національного орієнтованого дизайну. Глобалізаційні процеси сприяли створенню різних стандартів графічного дизайну, які передбачали однакові підходи до вирішення проблем комунікації, тотожні засоби та формальні прийоми проектування, але за останні десятиліття простежується активний розвиток графічного дизайну з урахуванням особливостей національної культури (Лопухова, 2021: 10).

Таким чином, беручи до уваги все вищезазначене постає потреба у дослідженні сучасного графічного дизайну та його особливостей.

Аналіз останніх досліджень та публікацій зазначив, що на сьогодні коло науковців, які цікав-

ляться проблематикою графічного дизайну значно розширилося.

Так серед вітчизняних науковців, які працювали над проблематикою графічного дизайну можемо виокремити: О. Гладун (2009), яка досліджувала проблематику візуальної мови графічного дизайну України; А. Король (2011) активно займався вивченням сутності поняття «дизайну» та його видів; О. Луговського (2007), який визначав чинники становлення вітчизняного дизайну та промислового дизайну; Т. Малік (2011), яка аналізувала особливості дизайнерського мистецтва в структурі людської діяльності; Н. Сбітнева (2008) розглядала історію становлення графічного дизайну і т. д.

Метою статті є визначення головних особливостей сучасного графічного дизайну.

Виклад основного матеріалу. Неможливо зрозуміти реальні проблеми розвитку графічного дизайну без усвідомлення його тісного зв'язку із загальними соціальними процесами і тенденціями становлення сучасної культури. Промислове мистецтво, технічна естетика, художній дизайн і графічний дизайн – всі ці терміни з'явилися порівняно недавно. Їх семантичні значення близькі одне до одного, але графічний дизайн сьогодні є найбільш вживаним. У минулому графіка і дизайн були синонімами, як з точки зору вираження, так і з точки зору метафоричного мислення. З появою комп'ютерів стиль дизайнерських робіт став більш динамічним, оригінальним, іноді більш агресивним і штучним.

У Держстандарті України (1999) графічний дизайн трактується як дизайнерське проектування, спрямоване на візуалізацію інформації, а також створення графічних знакових систем для предметно-просторового середовища та графічних елементів для промислових виробів.

В. Даниленко (2003) зазначає, що графічний дизайн – це художньо-проектна діяльність, основним засобом якої є графіка. Мета цієї діяльності – візуалізація інформації, призначена для масового поширення за допомогою поліграфії, кіно, телебачення, а також створення графічних елементів для промислових виробів і предметного середовища.

О. Гладун (2009) вважає, що графічний дизайн – це унікальне мистецтво, яке знаходиться одночасно у двох вимірах: образотворчості і проектності (художньому й раціональному). Сьогодні воно «організує простір і час у системі комунікації, стає надкомунікацією», візуальною мовою інформаційного суспільства. Мистецтво графічного дизайну багато в чому – мистецтво одного дня, яке створює візуальний простір сучасної людини».

Сучасний графічний дизайн, специфічна форма творчості, яка активно використовує цифрові технології для створення інноваційних дизайнів та візуалізації інформації.

Сучасний графічний дизайн розв'язує різноманітні завдання, зокрема:

- створення єдиної системи знаків;
- розробку фірмових стилів;
- створення цілісного візуального образу для різних галузей промисловості;
- оновлення зорового змісту навчальних посібників;
- створення візуальних концепцій для масштабних подій та виставок (Mohamed, 2020).

Сучасний графічний дизайн виконує наступні функції:

- інформативну функцію;
- інтерактивну функцію;
- функцію афіліації;
- регулятивну функцію;
- експресивну функцію;
- естетичну функцію (Удріс-Бородавко, 2018: 111).

Сучасний графічний дизайн відомий своєю комунікативною спрямованістю, хоча і основна його задача залишається незмінною – візуалізація інформації.

Сучасний інформаційний простір настільки насичений і перевантажений інформацією, що перевагу отримав образ-картинка, яка здатна точно і зрозуміло донести потрібну інформацію до цільової аудиторії. Якісний креативний дизайн не тільки підкреслює всі переваги товару чи послуги, описані в тексті, але й стає креативним елементом, що впливає на його реалізацію.

Нові технології дали графічним дизайнерам багато можливостей для створення та редагування зображень, роботи зі шрифтами, але й загострили проблему унікальності дизайнерського продукту. Після раніше складних прийомів (трансформація тексту або зображень, додавання рельєфів або «гра тіней») настала фаза збалансованого використання інструментів і технік, поміркованості та мінімалізму (Karasiévych, 2021; Verbets, 2021).

Одним із проявів цієї тенденції є використання акцентованих штучних ефектів, які включають в малюнки різноманітні мальовані та кольорові елементи. Використання мальованих інструментів і технік стало тенденцією в сучасному графічному дизайні, яка триває вже кілька років.

На сьогоднішній день можна прослідкувати такі тренди у графічному дизайні:

- сюрреалістичні та абстрактні ілюстрації;
- неоморфізм;

- тонка геометрія;
- анімація та Gif;
- мінімалізм;
- стиль вуличного мистецтва.

«Поєднання комп'ютерної обробки та якісної типографіки дозволяє виконати найскладніше завдання сучасного графічного дизайну – створити не просто професійний, а емоційно виразний, самобутній та унікальний дизайнерський продукт, який зробить комунікацію успішною із суспільством», – пишуть автори дослідження «Тенденції розвитку сучасного графічного дизайну: повернення до рукотворності» (Сбітнева, 2015: 66).

Комп'ютеризація сучасності не тільки скорочують час, що витрачається на роботу над проектом, але і значно розширюють спектр графічних і технічних можливостей дизайнера, адже сучасні комп'ютерні графічні системи дозволяють:

1. Легко маніпулювати створеним об'єктом, змінювати його. Створені об'єкти можуть пройти цікавий шлях в своєму розвитку, перетворитися з електронних абстракцій в складні композиції, створені з використанням двомірної і тривимірної графіки.

2. Створювати і використовувати всі матеріали відповідно до ступеня складності, застосовувати вибірккові відтінки всіх кольорних діапазонів. Крім того, виразні цифрові інструменти дозволяють імітувати будь-які форми класичного або традиційного мистецтва, стилю, техніки виконання. З великою свободою можна інтерпретувати об'єкти і закономірності, взяті з реальності.

3. Перегляд фотореалістичних зображень. Налаштування джерела і системи штучного і природного освітлення, моделювання природних явищ і спецефектів, допоможе змоделювати різні сцени і ситуації, в яких можна знайти об'єкт дизайну.

4. Імітація і візуалізація рухомих об'єктів – анімація. Змоделювавши і відтворивши будь-який простір часу, одночасно включаючи в візуальну композицію звуки, шуми, музику, вокальну мову.

5. Важливою перевагою цих технологій є забезпечення своєчасного виправлення помилок при підготовці проєкту (Лекарева, 2020; 32–33).

Сучасний графічний дизайн має складну природу, що передбачає як активне використання новітніх технологій, так і певний відхід від них у бік

«hand made»-трендів. Переобтяженість комерційних творів дизайну компонентами комп'ютерних технологій – шарами, відблисками, тінями, контурами, градієнтами, шрифтами (вказана тенденція мала місце упродовж 1990-х і навіть подекуди в 2000-ті роки), наразі поступилася вектору розвитку, що передбачав задіяння підкреслено рукотворних форм. Це може бути пов'язано із прагненням сучасних майстрів дизайну до оригінальності і неповторності (а комп'ютерні графічні ефекти, як відомо, супроводжуються стандартизацією й шаблонним підходом). Можна стверджувати, що етап сьогодення передбачає більш зважене використання палітри засобів, а також дотримання канонів мінімалізму стриманості та використання засобів естампу, живописних й мальованих компонентів. Тобто усе більшою мірою домінує високопрофесійний і адресний підхід (Сбітнева, 2015: 65).

Таким чином, хочемо зазначити, що різні форми сучасного графічного дизайну впливають на різні складові людської свідомості та поведінки, але найважливішим є їхній вплив на індивідуальну систему цінностей людини, роблячи переконливу інформацію невід'ємною частиною цієї системи. Цей вплив набуває особливого значення в сучасних умовах, коли суспільство радикально переглядає свої цінності і формування нового бачення соціальної реальності значною мірою залежить від діяльності графічного мистецтва.

Висновки. Отже, поєднання особливостей поточного етапу розвитку сучасного графічного дизайну, розширення творчих і концептуальних аспектів цієї діяльності та поява нових важливих соціальних завдань вимагають поєднання досвіду професіоналів різних напрямів дизайну, інтеграції концептуальних і художніх аспектів при розробці графічних моделей для вирішення технічних і творчих завдань. Дизайнер, зі свого боку, повинен не тільки передати великий обсяг інформації за допомогою графіки, але й раціонально інтегрувати її в існуючі умови і мислення цільової аудиторії. Він повинен бути знайомий з усім спектром методів графічного дизайну і всіма візуальними засобами комунікації з цільовою аудиторією, тобто повинен розуміти специфіку впливу кожного використовуваного інструменту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гладун О. До проблеми візуалізації мови графічного дизайну в Україні. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура*. 2009. №5. С. 42-46.
2. Даниленко В. Я. *Дизайн: підручник*. Харків: ХДАДМ, 2003. 320 с.
3. ДСТУ 3899-99. *Дизайн і ергономіка. Терміни та визначення*. Видання офіційне. Київ: Держстандарт України, 1999. 33 с.
4. Король А. М. Сутність поняття «дизайн» та його види. *Педагогічні науки*. 2011. №5. С. 173-175.

5. Лекарева А. Сучасний графічний дизайн. *Час мистецької освіти «Мистецька освіта: пошуки та відкриття»*: збірник статей VIII Всеукраїнської наук. - практ. конф., (16-17 червня, 2020), Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020, Ч-І. С. 29-33.
6. Лопухова Н. Розвиток сучасних тенденцій графічного дизайну. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Випуск 44. Том 2. С. 9-13.
7. Луговський О. Ф. Деякі чинники становлення вітчизняного дизайну в цілому та промислового зокрема. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура*. 2007. №4. С. 139-147.
8. Малік Т. В. Особливості дизайнерського мистецтва в структурі людської діяльності. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура*. 2011. №6. С. 95-97.
9. Сбітнева Н. Ф. Тенденції розвитку сучасного графічного дизайну: повернення до рукотворності. Харків: Харківська державна академія дизайну і мистецтв, 2015. 66 с.
10. Сбітнева Н. Ф. Графічний дизайн: до історії становлення. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура*. 2008. №2. С. 96-105.
11. Удріс-Бородавко Н. С. Дизайн національно ідентифікованих об'єктів візуальної комунікації в сучасній Україні як соціокультурна технологія. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2018. Випуск 40. С. 109-114.
12. Berbets, T., Berbets, V., Babii, I., Chyryva, O., Malykhin, A., Sushentseva, L., MEDYNSKII, S., Riaboshapka, O., Matviichuk, T., Solovyov, V., Maksymchuk, I., & Maksymchuk, B. (2021). Developing Independent Creativity in Pupils: Neuroscientific Discourse and Ukraine's Experience. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 12(4), 314-328. <https://doi.org/10.18662/brain/12.4/252>
13. Karasievych, S., Maksymchuk, B., Kuzmenko, V., Slyusarenko, N., Romanyshyna, O., Syvokhop, E., Kolomiitseva, O., Romanishyna, L., Marionda, I., Vykrushch, V., Oliinyk, M., Kovalchuk, A., Halaidiuk, M., & Maksymchuk, I. (2021). Training Future Physical Education Teachers for Physical and Sports Activities: Neuropedagogical Approach. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 12 (4), 543-564. <https://doi.org/10.18662/brain/12.4/264>
14. Mohamed T. I., Sicklinger A. (2022). An integrated curriculum of virtual/augmented reality for multiple design students. *Education and Information Technologies*. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10639-022-11069-6>

REFERENCES

1. Hladun O. (2009). Do problemy vizualizatsii movy hrafichnoho dyzainu v Ukraini [On the problem of visualizing the language of graphic design in Ukraine]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv. Mystetstvoznavstvo. Arkhitektura – Bulletin of the Kharkiv State Academy of Design and Arts. Art history. Architecture*, 5, 42-46 [in Ukrainian].
2. Danylenko V. Ya. (2003). Dyvain [Design]: pidruchnyk. Kharkiv: KhDADM [in Ukrainian].
3. DSTU 3899-99 (1999). Dyvain i erhonomika. Terminy ta vyznachennia [Design and ergonomics. Terms and definitions]. Vydannia ofitsiine. Kyiv: Derzhstandart Ukrainy. [in Ukrainian].
4. Korol A. M. (2011). Sutnist poniattia «dyvain» ta yoho vydy [The essence of the concept of «design» and its types]. *Pedahohichni nauky – Pedagogical sciences*, 5, 173-175 [in Ukrainian].
5. Liekareva A. (2020). Suchasnyi hrafichnyi dyvain [Modern graphic design]. *Chas mystetskoï osvity «Mystetska osvita: poshuky ta vidkryttia» - Art Education Time «Art Education: Search and Discovery»*: zbirnyk statei VIII Vseukrainskoi nauk. - prakt. konf., (16-17 chervnia, 2020), Kharkiv: KhNPU imeni H. S. Skovorody, Ch-I [in Ukrainian].
6. Lopukhova N. (2021). Rozvytok suchasnykh tendentsiy hrafichnoho dyzainu [Development of modern trends in graphic design]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Topical issues of the humanities*, Vypusk 44, Tom 2, 9-13 [in Ukrainian].
7. Luhovskiy O. F. (2007). Deiaki chynnyky stanovlennia vitchyznianoho dyzainu v tsilomu ta promyslovoho zokrema [Some factors in the formation of domestic design in general and industrial design in particular]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv. Mystetstvoznavstvo. Arkhitektura – Bulletin of the Kharkiv State Academy of Design and Arts. Art history. Architecture*, 4, 139-147 [in Ukrainian].
8. Malik T. V. (2011). Osoblyvosti dyzainerskoho mystetstva v strukturi liudskoi diialnosti [Features of design art in the structure of human activity]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv. Mystetstvoznavstvo. Arkhitektura – Bulletin of the Kharkiv State Academy of Design and Arts. Art history. Architecture*, 6, 95-97 [in Ukrainian].
9. Sbitnieva N. F. (2015). Tendentsii rozvytku suchasnoho hrafichnoho dyzainu: povernennia do rukotvornosti [Trends in contemporary graphic design: a return to handmade]. Kharkiv: Kharkivska derzhavna akademiia dyzainu i mystetstv [in Ukrainian].
10. Sbitnieva N. F. (2008). Hrafichnyi dyvain: do istorii stanovlennia [Graphic design: to the history of formation]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv. Mystetstvoznavstvo. Arkhitektura – Bulletin of the Kharkiv State Academy of Design and Arts. Art history. Architecture*, 2, 96-105 [in Ukrainian].
11. Udris-Borodavko N. S. (2018). Dyvain natsionalno identyfikovanykh obiektiv vizualnoi komunikatsii v suchasniï Ukraini yak sotsiokulturna tekhnolohiia [Design of Nationally Identified Visual Communication Objects in Modern Ukraine as a Socio-Cultural Technology]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina – Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University*, Vypusk 40, 109-114 [in Ukrainian].
12. Berbets, T., Berbets, V., Babii, I., Chyryva, O., Malykhin, A., Sushentseva, L., MEDYNSKII, S., Riaboshapka, O., Matviichuk, T., Solovyov, V., Maksymchuk, I., & Maksymchuk, B. (2021). Developing Independent Creativity in Pupils: Neuroscientific Discourse and Ukraine's Experience. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 12(4), 314-328. <https://doi.org/10.18662/brain/12.4/252>
13. Karasievych, S., Maksymchuk, B., Kuzmenko, V., Slyusarenko, N., Romanyshyna, O., Syvokhop, E., Kolomiitseva, O., Romanishyna, L., Marionda, I., Vykrushch, V., Oliinyk, M., Kovalchuk, A., Halaidiuk, M., & Maksymchuk, I. (2021). Training Future Physical Education Teachers for Physical and Sports Activities: Neuropedagogical Approach. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 12 (4), 543-564. <https://doi.org/10.18662/brain/12.4/264>
14. Mohamed T. I., Sicklinger A. (2022). An integrated curriculum of virtual/augmented reality for multiple design students. *Education and Information Technologies*. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10639-022-11069-6>